

לְנַחְתָּא בְדַרְגוּי לְסִטְר מְעָרְב.

דְּהָא עַד לָא נָטָה שְׁמַשׁא לְצַד מְעָרְב אַקְרִי
 יוֹם מְצַפְרָא עַד הֵהוּא זְמַנָּא דְכִתְיב,
 (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִי תִימָא עַד
 חֲשֻׁכָה, תָּא חֲזִי, דְכִתְיב (ירמיהו ו) אוּי נָא לָנוּ פִי
 פְּנֵה הַיּוֹם פִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרְב. פִּי פְּנֵה הַיּוֹם
 לְקַבֵּל צְלוֹתָא דְצַפְרָא דְכִתְיב חֶסֶד אֵל כָּל
 הַיּוֹם, דְּהָא כְּדִין שְׁמַשׁא אִיהוּ לְסִטְר מְזַרְח,
 פִּינּוּן דְנָטָה שְׁמַשׁא וְנַחְתָּא לְסִטְר מְעָרְב, הָא
 כְּדִין אִיהוּ זְמַן צְלוֹתָא דְמַנְחָה וְכִבְר פְּנֵה
 הַיּוֹם וְאָתוּ צְלָלֵי עָרְב וְאִתְעוּר דִּינָא קִשְׂיָא
 בְּעֵלְמָא.

וּפְנֵה הַיּוֹם דְּאִיהוּ דְרָגָא דְחֶסֶד, וְנָטוּ צְלָלֵי
 עָרְב דְּאִינוּן דְרָגָא דְדִינָא קִשְׂיָא, וְכְדִין
 אִתְחַרְב בִּי מִקְדָּשָׁא וְאִתְוַקַּד הֵיכְלָא. וְעַל דָּא
 תְּנִינּוּ דִיהָא בְר נֶשׁ זְהִיר בְּצְלוֹתָא דְמַנְחָה
 דְּאִיהוּ זְמַנָּא דְדִינָא קִשְׂיָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא.
 יַעֲקֹב אִתְקִין צְלוֹתָא דְעַרְבִית דְּהָא אִיהוּ
 אִתְקִין לָהּ וְזַן לָהּ בְּכָל מַה דְאַצְטְרִיף, וְדָאִי
 וְאִ"ו אִתְקִין לָהּ "א, וְהִ"א אִתְזַנְת מִן וְאִ"ו
 דְלִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה פְּלִל.

וּבְגִין כְּף תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת דְּהָא אִתְפְּלִילת
 בְּצְלוֹתָא דִּיּוֹמָא בְּגִין לְאִתְנַהֲרָא,
 וְהִשְׁתָּא לָאו זְמַנָּא אִיהוּ. וְאוּקִימְנָא לָהּ דְּהָא
 לָא אִתְגַּלְיָא נְהוּרָא דִּימְמָא דִּינְהִיר לָהּ, וְאִיהִי
 שְׁלִטָא בְּחִשׁוּכָא עַד זְמַנָּא דְפְּלָגוֹת לֵילִיא
 דְאַשְׁתַּעֲשַׁע קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עִם צְדִיקִיא
 בְּגַנְתָּא דְעַדּוֹ, וְכְדִין אִיהוּ זְמַנָּא לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא
 בְּר נֶשׁ (כ"א וּלְמַלְעִי) בְּאוּרִייתָא כְּמַה דְאַתְמַר.

תָּא חֲזִי, דְּוֹד אָתָּא וְאָמַר אֵלִין תְּלַת זְמַנִּין
 דְּצְלוֹתֵי דְכִתְיב, (תהלים נה) עָרְב וּבִקְר
 וְצַהֲרִים הָא תְּלַתָּא, וְאִיהוּ לָא צְלִי אֱלָא תְרִי
 מְנִיָּהּ, דְכִתְיב אֲשִׁיחָה וְאַהֲמָה, וְלָא יִתִיר.

מִפְּאָשֶׁר נּוֹטָה הַשְּׁמֶשׁ לְרִדְתָּ
 בְּדַרְגָּתוֹ לְצַד מְעָרְב.

שְׁהָרִי בְּטָרַם נּוֹטָה הַשְּׁמֶשׁ לְצַד
 מְעָרְב, נִקְרָא יוֹם מִן הַבִּקְר עַד
 הַזְמַן הַהוּא, שְׁכַתוּב (תהלים כב)
 חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִם תְּאָמַר עַד
 חֲשֻׁכָה - בָּא רְאָה, שְׁכַתוּב (ירמיהו ו)
 אוּי לָנוּ פִי פְּנֵה הַיּוֹם פִּי יִנְטוּ
 צְלָלֵי עָרְב. פִּי פְּנֵה הַיּוֹם - פְּנִינָא
 תְּפִלַּת הַבִּקְר, שְׁכַתוּב חֶסֶד אֵל
 כָּל הַיּוֹם, שְׁהָרִי אֲזַי הַשְּׁמֶשׁ הִיא
 לְצַד מְזַרְח. פִּינּוּן שְׁנֵטָה הַשְּׁמֶשׁ
 וְיִרְד לְצַד מְעָרְב, הָרִי אֲזַי הוּא זְמַן
 תְּפִלַּת הַמַּנְחָה, וְכִבְר פְּנֵה הַיּוֹם
 וּבָאוּ צְלָלֵי עָרְב וְהִתְעוּר הַדִּין
 הַקָּשָׁה בְּעוֹלָם.

וּפְנֵה הַיּוֹם שְׁהִיא הַדְרָגָה שֶׁל
 חֶסֶד, וְנָטוּ צְלָלֵי עָרְב שְׁהִם
 הַדְרָגָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, וְאֲזַי
 נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׁרַף
 הַהֵיכָל. וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ שְׁיִהִיָּה
 אָדָם זְהִיר בְּתְפִלַּת הַמַּנְחָה,
 שְׁהוּא הַזְמַן שְׁשְׂרוּי הַדִּין הַקָּשָׁה
 בְּעוֹלָם. יַעֲקֹב תִּקַּן תְּפִלַּת עַרְבִית,
 שְׁהָרִי הוּא תִקַּן אוֹתָהּ וְזַן אוֹתָהּ
 בְּכָל מַה שְׁצַרִיף, וְדָאִי שְׂוָא"ו
 תִּקַּן אֶת הִ"א, וְהִ"א נְזוּנִית
 מִוָּא"ו, שְׂאִין לָהּ אוּר מִשֶּׁל
 עֲצֻמָּה כָּלִל.

וּמִשּׁוּם כְּף תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת,
 שְׁהָרִי נִכְלָלַת בְּתְפִלַּת הַיּוֹם כְּדִי
 שְׁתַּהֲיָה מְאִירָה, וְכַעַת לָא זֶה
 הַזְמַן. וּבְאֲרָנוּ אוֹתָהּ, שְׁהָרִי לָא
 הִתְגַּלְיָה אוּר הַיּוֹם שְׂיִאִיר לָהּ,
 וְהִיא שׁוֹלְטַת בְּחֲשֻׁכָה עַד זְמַן
 חִצּוֹת הַלֵּילָה, כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים בְּגִין
 הַעַדּוֹ, וְאֲזַי הַזְמַן שְׁהָאָדָם
 יִשְׁתַּעֲשַׁע [וּלְמַר] בְּתוֹרָה, כְּמוֹ
 שְׁנַתְּבָאָר.

בָּא רְאָה, דְּוֹד בָּא וְאָמַר שְׁלִשַׁת
 זְמַנֵּי הַתְּפִלוֹת הַלְלוּ, שְׁכַתוּב
 (תהלים נה) עָרְב וּבִקְר וְצַהֲרִים, הִנֵּה
 שְׁלִשָּׁה. וְהוּא לָא הַתְּפִלָּל אֱלָא

דא לצלותא דצפרא ודא לצלותא דמנחה, בגין כך אשיחה ואהמה דייקא. בצפרא דאיהו שעתא דחסד סגי ליה בחסד באשיחה, ובמנחה דהוא שעתא דדינא קשיא בעי המייה ובגין כך ואהמה. ולבתר כד אתפליג ליליא הוה קם בשירין ותושבחן כדקא (דף קלג ע"א) יאות דכתיב, (תהלים ס"ב) ובליילה שירה עמי והא אתמר.

קם רבי שמעון ואזלו. אזל ההוא בר נש בהדיה עד טבריה. עד דהו אזלו, אמר רבי שמעון תא חזי, תפלות פנגד תמידין תקנום רבנן דאנשי כנסת הגדולה, בגין דאשפחן תרי דכתיב, (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערפים. ואינון מתקרבין בהני תרי זמני דיומא דאינון זמנין לצלותא.

אמר ההוא גברא הא בקדמיתא אבות תקנום להני צלותי, ומה דאתקיני אברהם ויצחק הוא עקרא, ומה דאתקיני יעקב דאיהו שבחא דאבהן אמאי איהו רשות ולא עקרא כהני.

אמר רבי שמעון הא אתמר. אבל תא חזי, הני תרי זמני דתרי צלותי לאו אינון אלא לחברא ליעקב בעדביה, פיון דאתחברו דא בדא אנן לא צריכין יתיר, דכיון דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין ואתחפרת בגופא לא אצטריך יתיר, ועל דא אנן בעינן לאתערא תרין דרועין בגין דאתיהיבת בינייהו, פיון דאיהי בינייהו, גופא ואתתא מלייהו בלחישו דלא לאדכרא.

ובגין כך יעקב משמש במרום תנינן. מאי במרום כמה דאת אמר, (תהלים צב) ואתה

שנים מהם, שכתוב אשיחה ואהמה, ולא יותר. זה לתפלת הבקר - וזה לתפלת המנחה. משום כך דייק אשיחה ואהמה. בבקר, שהיא שעת החסד, מספיק לו בחסד באשיחה. ובמנחה, שהיא שעת הדין הקשה, צריך המייה, ומשום כך ואהמה. אחר כך כשנחלק הלילה, היה קם לשירות ותשבחות כראוי, שכתוב (תהלים סב) ובליילה שירה עמי, והרי נתבאר.

קם רבי שמעון והלכו. הלך אותו האיש עמו עד טבריה. בעודם הולכים, אמר רבי שמעון, בא ראה, תפלות פנגד תמידין תקנום החכמים של אנשי כנסת הגדולה, משום שנמצאות שטים, שכתוב (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערפים, והם נקרבים בשני הזמנים הללו של היום, שהם זמני התפלה.

אמר אותו האיש, הרי בתחלה האבות תקנו את התפלות הללו, ומה שתקנו אברהם ויצחק הוא העקר. ומה שתקן יעקב שהוא המשבח של האבות, למה היא רשות ולא עקר כמו אלו?

אמר רבי שמעון, הרי נתבאר, אבל בא ראה, שני הזמנים הללו של שתי התפלות אינם אלא לחבר את יעקב לגורלו. פיון דאתחברו זה עם זה, אינו צריכין יותר. שפיון שנתנה האשה בין שתי הזרועות ומתחפרת בגוף, לא צריך יותר, ועל פן אנו צריכין לעורר שתי הזרועות בגלל שנתנה ביניהם. פיון שהיא ביניהם, הגוף והאשה, אז דבריהם בלחש שלא להזכיר.

ומשום כך, יעקב משמש במרום שנינו. מה זה במרום? כמו שנאמר (תהלים צב) ואתה מרום לעולם